

مجموعه کتاب‌های
**فرهنگ
آزاد**

تجربه مدرنیته

به روایت فضاهاى تجارى شهر تهران |

فرگس آذرى

انتشارات تپا

تجربه مدرنیته
به روایت فضاهای تجاری شهر تهران

به نام آن که جان را فکرت آموخت
چراغ دل به نور جان برافروخت

-
- سرشناسه : آذری، نرگس، ۱۳۶۳-
عنوان و نام پدیدآور : تجربه مدرنیته به روایت فضاهای تجاری شهر تهران / نویسنده: نرگس آذری.
مشخصات نشر : تهران: تیسرا، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری : ۱۷۶ ص، جدول، نمودار، ۲۱×۱۴/۵.
فروست : فرهنگ و اجتماع؛ ۱۷.
فروست : نگاشت شهر؛ ۳۰.
شابک : ۷۰۰۰۰ ریال؛ 2-31-6662-600-978
وضعیت فهرست‌نویسی : فیپا
یادداشت : کتابنامه
موضوع : معماری جدید - ایران - قرن ۱۴
موضوع : ساختمان‌های تجاری - ایران - تهران
موضوع : تجدد - ایران - تهران
موضوع : شهرسازی - ایران - تهران
موضوع : فضاهای عمومی - ایران - تهران
شناسه افزوده : فاضلی، نعمت‌الله، ۱۳۴۳- ، دبیر علمی مجموعه «فرهنگ و شهر»
رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۱ ت ۳ / آ ۴ / ۱۴۸۵ NA
رده‌بندی دیویی : ۷۲۰/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی : ۳۰۳۱۴۹۱
-

تجربه مدرنیته
به روایت فضاهای تجاری شهر تهران

نرگس آذری

انتشارات تیسرا

تجربه مدرنیته به روایت فضاهاى تجارى شهر تهران

نویسنده: نرگس آذری

ناظر علمی: دکتر محمدسعید ذکایی

دبیر مجموعه «فرهنگ و شهر»: دکتر نعمت‌الله فاضلی

مدیر تولید: سید محمدرضا بهلول

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۲، شماره نشر: ۵۴

ویراستاران: بهاره پورعظیمی، فهیمه نظری؛ سیده مانده قرشی؛ نمونه‌خوانی: فاطمه کاکویی

لیتوگرافی: کارآ، چاپ: دالاهو، صحافی: کیمیا؛ ناظر فنی چاپ: مصطفی شریفی

تعداد: ۱۰۰۰ نسخه، قیمت: ۷۰۰۰ تومان، شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۶۲-۳۱-۲

همه حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است. استفاده از مطالب با ذکر منبع بلاشکال است.

انتشارات تیسّا

تهران، میدان بهارستان، خیابان ظهیرالاسلام، کوچه دیلمان، پلاک ۶، واحد ۳، تلفن: ۳۳۹۹۹۴۳۳، ۳۳۹۹۲۴۷۰

www.Teesa.ir

iTeesa@mail.com

با این همه، مسئله در این نیست که زنوبیا را در زمره شهرهای خوشبخت یا بدبخت قرار دهیم. دسته‌بندی شهرها بدین گونه معنایی ندارد اما می‌توان آنها را براساس دیگری به دو دسته تقسیم کرد: شهرهایی که با گذشت سالیان دراز و به دنبال تغییرات بسیار، بازهم به شکل دادن آرزوها ادامه می‌دهند و شهرهایی که آرزوها را از بین می‌برند یا خود، توسط آنها از بین می‌روند.

ایتالو کالوینو

شهرهای ناپیدا (۲۰۰۲)

تقدیم به تهران؛
رؤیاها و کابوس‌هایش

فهرست

پیشگفتار.....	۹
دیباچه.....	۱۳
مقدمه.....	۱۷
گفتار یکم: پیوند تاریخ و فضا در روایت مدرنیته.....	
پیشگفتار.....	۲۷
شهر به مثابه ابژه دانش‌ها.....	۲۸
مفهوم‌بندی فضا.....	۳۲
مدرنیته؛ از تجربه تا آگاهی.....	۴۹
آگاهی؛ مدرنیزاسیون و شهر در جامعه‌شناسی شناخت پتر برگر.....	۵۶
شهر و مدرنیته.....	۶۰
شهر به مثابه ابژه مدرن.....	۶۱
مدرنیته و تجلی فضایی گفتمان آن در شهر.....	۶۲
گفتار دوم: چگونه روایت تاریخی شهر ممکن می‌شود؟.....	
پیشگفتار.....	۶۵
ابعاد روش شناختی موضوع تحقیق.....	۶۶
حیطه روش شناختی.....	۶۶
حیطه تاریخی موضوع مورد مطالعه.....	۶۷
حیطه جغرافیایی موضوع مورد مطالعه.....	۶۸
روایت مدرنیته و جامعه‌شناسی تاریخی.....	۶۹
روایت و جامعه‌شناسی تاریخی.....	۷۱

- ۸۱ راهبرد نهایی روش شناختی برای اجرای پژوهش
- گفتار سوم: چند روایت از بازار تا فضاهای تجاری تهران مدرن**..... ۸۳
- ۸۳ پیش‌روایت؛ شرح تهران (تاریخ کوتاه توسعه)
- ۸۴ تاریخ شهرنشینی در تهران
- ۸۶ توسعه تهران در فرازهایش
- ۹۳ تهران در بستر تداوم و تحول
- ۹۷ روایت نخست: بازار تهران (از ابتدا تا پایان قاجاریه)
- ۱۱۲ روایت دوم: جریان مویرگی بازار در شهر (پهلوی اول و دوم)
- ۱۳۰ روایت سوم: بزرگ‌راه و مجتمع‌های تجاری (پس از جنگ تحمیلی)
- ۱۴۵ روایت چهارم: در جستجوی سرزمین‌های تازه
- گفتار آخر: تجربه مدرنیته به روایت تاریخ، کالبد و معنا در فضاهای تجاری شهر تهران**..... ۱۴۹
- ۱۵۲ تحول در ماهیت و معنای فضاهای تجاری شهر تهران
- ۱۵۸ ویژگی‌های تحرک جغرافیایی - کالبدی فضاهای تجاری در شهر تهران
- ۱۶۲ بازخوانی تفسیری روایت‌ها
- ۱۷۰ سخن پایانی
- کتابنامه** ۱۷۳

پیشگفتار

تهران به عنوان مرکز سیاسی کشور، بیش از یک شهر بزرگ و پُرجمعیت است که رشد ناموزون و نامتعادل و تنوع قومی و مهاجرپذیری گسترده، وجه ممیزه آن از دیگر شهرهای بزرگ کشور است. تهران به تافتۀ جدابافته‌ای تبدیل شده که مجموعه‌ای از ویژگی‌ها، ارزش‌ها و هیجان‌های گاه متناقض را نیز در خود نمایان دارد. تراکم سرمایه‌های فرهنگی و خُرده‌فرهنگی، تراکم سرمایه‌های اقتصادی، سیاسی و نمادین، تحرک و رقابت اجتماعی بالا، تنوع سبک‌های زندگی و بسیاری از ویژگی‌های دیگر، معنای فرهنگی تهران را به مثابه فضا و مکانی زیسته در ذهن ساکنان و غیر ساکنان آن بسیار متمایز می‌سازد. تهران به عنوان یک کلان شهر، علاوه بر در برداشتن خصایص اجزا و مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده آن، چیزی فراتر از این اجزاست. تهران را تنها باید در مقیاس کلان‌شهری منحصر به فرد آن، با تمام اوصاف و شرایط خوب و بد آن در نظر گرفت.

مجموعه پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشگاهی چاپ‌شده در مجموعه «فرهنگ و شهر» - همچون اثر حاضر - برشی از تجربه ارزش‌ها، گرایش‌ها و تجارب متنوع ساکنان تهران و نیز شرایط ساختاری و تغییر و تحولات آن را

مورد توجه قرار می‌دهند. این مجموعه آثار که با حمایت معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران به چاپ می‌رسند، در کلیت خود می‌توانند تصویری از پیچیدگی‌ها، تناقض‌ها، فرصت‌ها، محدودیت‌ها، واقعیت‌ها، بازنمایی‌ها و نیر بستر تاریخی زندگی در این شهر را ترسیم کنند. در انتخاب و سفارش این مجموعه، ملاحظات چندی مورد توجه قرار گرفته که انعکاس‌دهنده اهمیت جهت‌گیری‌های فرهنگی و اجتماعی مدیریت شهری تهران و نیز تحولات و پویایی‌های مربوط به شرایط ساختاری و فرهنگی زندگی در تهران است. بر این اساس، رویکرد فرهنگی در مطالعه شهر، وجه غالب آثار این مجموعه را شامل می‌شود که بر اساس طیفی از سنت‌های رشته‌های دانشگاهی مانند جامعه‌شناسی، مطالعات فرهنگی، برنامه‌ریزی شهری، مدیریت شهری، جمعیت‌شناسی، معماری و روان‌شناسی محیطی و عموماً در فضایی چندرشته‌ای و گاه بین‌رشته‌ای، ضرورت‌های سیاستی و مدیریتی و تجارب زندگی روزمره در این شهر را شرح داده‌اند.

به همان سان، جهت‌گیری فرهنگی متون این مجموعه و نیز توجه به تهران به عنوان یک متن فرهنگی در وجوه مختلف کالبدی، ساختاری و نیز ارزشی و رفتاری آن، الزاماً وجهی تفسیری به غالب این مطالعات بخشیده است؛ از این رو رویکردهای روش‌شناختی و تحلیل کیفی‌ای چون مردم‌نگاری، مطالعات تاریخی، پدیدارشناسی، نظریه مبنایی، نشانه‌شناسی، تحلیل محتوای کیفی و تحلیل گفتمان، روش‌های غالب این متون را تشکیل می‌دهند، هرچند در مطالعه ساختارها و تغییرات فرهنگی و نگرشی، تحلیل ثانویه و پیمایش نیز به کار رفته است. به‌کارگیری این تنوع روشی که در مطالعات شهری ایران سابقه زیادی ندارد، با امتیازات زیادی همراه است. نگاه فرایندی به تحولات شهر و ردیابی این تحولات در بستر تاریخی

شکل‌گیری و توسعه تهران، نگاه کل‌نگرانه به مسائل و ویژگی‌های زیست شهری و فاصله گرفتن از تقلیل‌گرایی‌های مربوط به منظر رشته‌ای، توجه هم‌زمان به زمینه‌های ساختاری و ارزشی و توجه به متن زندگی روزمره و تجارب زیسته افراد در مفهوم‌سازی‌ها و تحلیل مسائل شهر، از جمله این مزایاست.

ایده‌ها و نتایج به‌دست‌آمده از این مطالعات تجربی، علاوه بر اینکه به شناخت و فهم عمیق‌تر زندگی شهری و سازوکار تغییر و تحولات در فرهنگ آن کمک می‌کند و چشم‌اندازی انتقادی را برای تأمل بر زمینه‌ها و آثار این تغییرات (مثلاً در معماری، فرهنگ اتومبیل، زندگی روزمره زنان، مراکز خرید و فضاهای تجاری، هیجان‌های اجتماعی و مانند آن) مهیا می‌سازد، دلالت‌ها و آثاری را نیز برای سیاست‌گذاری و مدیریت شهری به همراه دارد که از جمله محورهای آن می‌توان به تلاش برای کاستن از نابرابری و بی‌عدالتی در دسترسی‌ها، برخورداری‌ها و تأمین برخی از حقوق شهروندی که خود به پدیده‌ای فراگیر و به درجاتی تاریخی تبدیل شده است، و ادغام اجتماعی بیشتر گروه‌های آسیب‌پذیر مانند سالمندان و معلولان اشاره کرد.

آثار مجموعه «فرهنگ و شهر»، رویکردهای متنوعی را برای فهم تجارب معاصر از شهر - چه تجارب زیسته واقعی و چه تصویری - در اختیار خوانندگان قرار می‌دهد. مرور این آثار، پیچیدگی‌ها و تنوع شرایط زندگی و نیز نگرش و قضاوت نسبت به زندگی شهری را آشکار می‌سازد. ساکنان تهران به واسطه تجربه زیسته خود از ساختمان‌ها، بناها و فضاهای مصنوع و همچنین بازنمایی و انعکاس این ارزش‌ها و هنجارها در هنر، ادبیات، فیلم و عرصه‌های مشابه، درک و شناخت متفاوتی نسبت به آن دارند و بر این اساس به تفسیر و مدیریت برنامه‌های روزانه و نیز برنامه‌ریزی‌های خود

برای آینده می‌پردازند. جدایی‌ناپذیری عناصر مادی و عینی شهر از وجوه فرهنگی و نرم‌افزارانه، دستور کاری است که کتاب‌های این مجموعه بر آن تأکید داشته‌اند.

امید است انتشار این آثار، گامی در ترویج و همگانی ساختن نگرش فرهنگی به شهر و مدیریت شهری باشد و ضمن ترویج فرهنگ نقد، جهت‌گیری‌های سیاستی مفیدی را در اختیار محققان، برنامه‌ریزان و مدیران شهری قرار دهد.

محمدسعید ذکایی

ناظر علمی

دِباچه

در این نوشتار پژوهش محور، رویکرد جدیدی نسبت به تحولاتی از نوع مدرنیته ایرانی آزمون می‌شود. در این رویکرد، در پیوند میان فضا و زمان، تحولات و تغییرات فضاهای شهری، بیانگر نوع و میزان تأثیرگذاری اندیشه‌های مدرنیستی در شهر تهران دانسته می‌شود. بر این مبنا، تهران از زمانی که تبدیل به یک شهر می‌شود، بستر تاریخی تحولاتی قرار می‌گیرد که امکان روی دادن مدرنیته و تجربه همگانی آن را فراهم می‌کند. بدین ترتیب، روایت‌های ممتد از کالبد و کاربرد فضاهای شهری در چند دوره منقطع تاریخی می‌تواند به گونه‌ای تاریخ‌نگاری فضایی باشد؛ تاریخی که اساساً توسط فضاهای شهری روایت می‌شود و حافظه جمعی یک مکان، با گذشت زمان آن را به خاطر می‌سپارد.

سه روایت اصلی از فضاهای تجاری شهر تهران، پیرنگ این رساله را می‌سازد. روایت اول، مبتنی بر دوره‌ای از تداوم و توسعه درونی و طبیعی بازار سنتی تهران است. روایت دوم، تغییرات و تحولاتی را شرح می‌دهد که به واسطه پیدایش خیابان‌های تجاری در فضاهای شهر تهران پدیدار می‌شود و روایت سوم، توسعه فضاهای تجاری مدرن، وسیع و گسترده‌ای را شرح

می‌دهد که هم بیانگر تحولات بنیادین در اندیشه سیاست‌گذاران و شهروندان است و هم نیازها، تصورات و تخیلات مدرنی را بازنمایی می‌کند که تا فراسوی مرزهای شهر تهران، «مهاجرت‌های فضاهای تجاری» در سطح شهر تهران نیز بیان می‌شود.

این پژوهش نوین مبتنی بر تئوری‌هایی است که به گونه‌ای دیگر بازخوانی شده‌اند؛ آرای نظریه‌پردازانی که دغدغه فضا و تاریخ و چگونگی امتداد آنها در راستای یکدیگر را در سر پرورانده‌اند. میشل فوکو، پیتر برگر، مارشال برمن و گئورگ زیمل نظریه‌پردازان مرتبط با این ایده‌ها دانسته می‌شوند. در هریک از این روایت‌ها، فرم که همان فضاهای تجاری است در ارتباط با محتوای اندیشه و زندگی جریان‌یافته در آن مورد تفسیر و تحلیل قرار می‌گیرد.

سپاس

این نوشتار در حقیقت مشق تجربی آموخته‌های درسی و زندگی آمیخته با حس کاشفانه در سه شهر ایران است. آن آموزه‌ها را مدیون اساتید بزرگوام در دانشگاه مازندران و دانشگاه علامه طباطبایی هستم و آن تجربه‌ها را به لطف اشتراک آمیخته با همدلی خانواده و دوستانم به دست آورده‌ام.

بیش از همه در نگارش این کتاب و در زندگی علمی خود، مدیون دکتر *ابراهیم توفیق* هستم که سخاوتمندانه زمان، اندیشه و همدلی خود را در اختیار من و دوستانم گذاشت و در شکل‌گیری ایده و تکامل آن گام‌به‌گام همراهی‌ام کرد؛ و نیز از استاد محترم، دکتر *ابوتراب طالبی* که راهنمای من در انجام این پژوهش بودند و صبورانه در تمامی مراحل آن یاری‌ام کرده‌اند، سپاسگزارم. بازخوانی و آماده‌سازی این کتاب را دکتر *سعید ذکایی* به انجام رساندند، نکات ارزشمندی که ایشان بر کار من افزود، بخشی از کاستی‌های کار را جبران کرد.

همچنین سپاس بی‌پایان خود را تقدیم می‌کنم به پدر و مادرگرامی‌انم و همسر عزیزم که امکان ادامه فعالیت‌های علمی و اجتماعی‌ام در کنار او بیش از پیش میسر شده‌است. بخت داشتن دوستان خوبم نیز در نگارش این رساله

یاری‌ام کرده‌است. ایده‌ها و نظرهایی که در جلسات و دیدارهای دوستانه مطرح می‌شد، در پروراندن این موضوع بسیار موثر بود. در نهایت، پیشاپیش از همه خوانندگان این نوشتار که با صرف وقت و حوصله مباحث آن را دنبال می‌کنند و نیز از منتقدان و صاحب‌نظران عزیزی که با انتقادات و نظرات خود مرا همراهی می‌کنند، بسیار سپاسگزارم.

مقدمه

بحث در مورد مدرنیته را از هر منظر و به هر منظوری که آغاز کنیم اکنون دیگر این فرض را پذیرفته‌ایم که مدرنیته آن نوع از زندگی است که ما هر روزه آن را تجربه می‌کنیم؛ بنابراین پرسش از مدرنیته، فرایندها، محدودیت‌ها و امکانات آن ضرورت هرگونه اندیشه‌ورزی در فضای امروزی است، در واقع فهم مدرنیته از آن نوع که زندگی ما را در بر گرفته و روح آن را تشکیل می‌دهد، راهگشای شناخت دازاینی است که حیات ذهنی و فرهنگی ما در آن تولد یافته و رشد می‌یابد.

شاید شروع به اندیشیدن درباره مدرنیته، پرسش از لحظه آغاز رویارویی ما با آن باشد، اینکه کی و کجا دریافته‌ایم که شرایطی متفاوت را تجربه می‌کنیم، اولین خاطرات جمعی ما در مورد مدرنیته در کدامین لحظه‌ها و با کدامین پدیده‌ها نقش بسته است؟ آنچه به یاد خواهیم آورد احتمالاً مجموعه‌ای از شعرها، داستان‌ها و رمان‌ها، فیلم‌ها و فیلم‌نامه‌ها و مباحثاتی است که بازنمای مدرنیته و قسمتی از تجربه آن برای ما بوده‌اند؛ اما واقعی‌تر و ملموس‌تر از همه این‌ها فضاهای مصنوع مدرن بوده‌اند که اساس امکان حضور در آنها و لمس تجربه‌هایی از این دست را فراهم آورده‌اند؛ خیابان‌ها،

بزرگراه‌ها، سینماها، کافه‌ها، کتابخانه‌ها، پاساژها و... که اوقات خود را در آنها سپری کرده‌ایم و همه این‌ها در فضایی بسیار بزرگ‌تر پدید آمده‌اند؛ یعنی همان شهرهایی که بستر تحقق آنها بوده‌اند.

در مورد شهر تهران، مانند شهرهای دیگر کشورهای موسوم به جهان سوم، بسیار پیش می‌آید که این فضاها، پذیرای انسان‌هایی باشند که هنوز در فضای سنت‌های پیشین می‌زیند و آنچه تجربه می‌کنند نه خود مدرنیته که حیرت از آن است. گویی تجربه ما از مدرنیته همچنان که آمیخته با ضرورت توسعه اجتناب‌ناپذیر، بر زندگی مان تحمیل می‌شد، به صورت فضایی و در هیئت سازه‌های مدرن درآمده است. به عبارتی دیگر *پیش از آنکه شهروندان مدرنیته را احساس کنند، شهر با آن روبه‌رو شده است*. ازین‌رو گویی ما نیز وصف‌الحال خود در زمانه متفاوت با نام مدرن یا چیزی شبیه به آن را باید از زبان شهر بشنویم و شهر ما *تهران* است. این تأکید بر شهر تهران به مثابه بنیانی که تجربه ما از مدرنیته بر آن بنا می‌شود ویژگی اصلی این نوشتار خواهد بود.

بدین ترتیب، مسئله محوری ما شناخت پدیده مدرن شهر تهران است. تهران به معنای شهری با تنوع و تکثر بی‌انتهاست که درعین حال موجودیتی ویژه و بی‌همتا در خود به وجود آورده است. این ویژگی‌های متضاد در شهری جمع شده است که مهم‌ترین رویدادها، تحولات و روزمرگی‌های کشور با نام او همراه است و در مهم‌ترین برهه‌های تاریخ معاصر، چشم ایرانیان به آنچه در تهران می‌گذرد دوخته می‌شود؛ اما تهران امروز را بدون توجه به پدیده‌های مدرن آن نمی‌توان شناخت، تجربه زندگی در تهران، همان تجربه مدرنیته است که اصطلاح و ایده‌ای الهام‌گرفته از *مارشال برمن*^۱ است

۱. مارشال برمن، ۱۳۷۹، تجربه مدرنیته.

با این ویژگی که در هر مکان و زمان جغرافیایی - تاریخی، بی‌مانند و ویژه است.

توصیف مدرنیته‌ای که در آن زندگی می‌کنیم، یکی از اهداف بیشتر مطالعات اجتماعی و فرهنگی است که امروزه با موضوع شهر تهران یا مسائل فرهنگی و اجتماعی آن انجام می‌شود. آنچه ضرورت پرداختن دوباره به این موضوع را در این پژوهش پررنگ می‌سازد، لزوم نگاهی تاریخی به این موضوع است. رویکردی که با پرسش‌هایی شبیه به این همراه می‌شود: «ما چگونه مدرن شده‌ایم یا ما چگونه مدرنیته را تجربه کرده‌ایم؟». پرسشی که غالباً در ذیل پرسش‌هایی روزمره‌تر و یا نگاه‌های کلان‌تر مغفول می‌ماند؛ پرسش‌ها و نگاه‌هایی که رو به آینده این مسیر دارند. هدف از این پژوهش، ارائه توصیفی از بستر تاریخی تحولاتی است که منجر به روی دادن چنین شکلی از مدرنیته و بسط و توسعه آن در شهر تهران می‌شود؛ بنابراین از مسیر برگزیدن شهر تهران و موضوع زندگی اجتماعی در آن به مثابه محور یک مطالعه، به لزوم بررسی مدرنیته و شکل و شمایل آن در این شهر می‌رسیم و در پی آن، بستری تاریخی برای انجام این پژوهش ضروری به نظر می‌رسد.

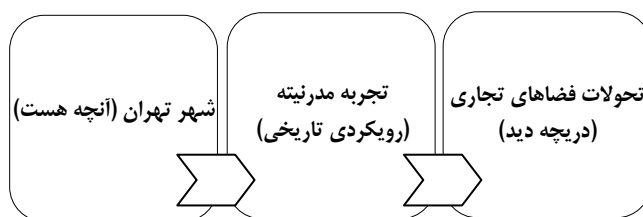
موضوع دیگری که در اینجا با آن روبه‌رو می‌شویم، این است که هنگامی که رویکرد در زمانی^۱ را به نگاهی هم‌زمان^۲ ترجیح می‌دهیم با نسل‌های متمادی از انسان‌ها، محیط‌ها و فضاها روبه‌رو هستیم که شاهد وقایع، رویداد و حوادث تاریخی بوده‌اند و ناگزیر در مقابل پرسش‌های متعددی برای انتخاب بخشی از آنها قرار می‌گیریم. در این مبحث، بنا به دلایلی که در ادامه خواهد آمد، فضاهای شهری را به مثابه دریچه نگریستن

1. synchronic

2. diachronic

به تاریخ مدرنیته در شهر تهران برگزیده‌ایم و از میان آنها، تأکید بیشتری بر فضاهای تجاری شهر تهران داشته‌ایم. با توجه به آنچه تا کنون گفته شد، سیر موضوعی این پژوهش را در مدلی شماتیک بدین صورت می‌توان تصور کرد:

شکل شماره ۱. سیر موضوعی پژوهش

پیش از پرداختن به منطق انتخاب هریک از این اجزا ابتدا باید محدوده‌های نظری و روشی دو مفهوم اساسی را روشن سازیم:

۱. تهران: تعریف تهران در این پژوهش، تعریفی از منظر جامعه‌شناسی شهری است بدین معنا که تهران به «شهر تهران» اطلاق می‌شود که شامل محدوده مناطق مسکونی شهری است و از سوی دیگر منظور از شهر تهران، فضاهای فیزیکی، فرهنگی و اجتماعی - مدنی این شهر است که از فضاها و عوارض طبیعی و ساختار اقلیمی آن متفاوت است. این تعریف در دوره‌های تاریخی مورد بحث نیز با همین ویژگی‌ها تکرار می‌شود.

۲. فضاهای تجاری: این مفهوم به طور عام گستره معنایی بزرگی دارد که فضاهای مرتبط با کلیه فعالیت‌های مالی، اعتباری، تجاری داخلی و بین‌المللی در ارتباط با کالا و خدمات را شامل می‌شود؛ اما در اینجا منظور ما تنها فضاهایی است که فعالیت‌های تجاری اقتصادی مرتبط با خرید و فروش کالا آن هم به طور معمول در داخل کشور در آن انجام می‌شود؛ آنچه در

اصطلاح عموم بازار نامیده می‌شود. اما از آنجاکه بازار تهران نامی خاص برای مکانی ویژه است و مراکز خرید نیز تفاوت‌های بسیاری با فروشگاه‌ها و مغازه‌های حواشی خیابان‌ها و بازارهای سنتی تهران دارند با این توضیح از همان اصطلاح فضاهای تجاری استفاده می‌کنیم.

اکنون می‌توانیم این پرسش را مطرح سازیم که چرا شهر تهران را برای انجام پژوهش انتخاب کرده‌ایم، توضیحات زیر برای پاسخ به آن است:

۱. تمایزات ریشه‌ای تهران با سایر شهرهای کشور، تهران چه به لحاظ محیطی و چه از نظر فرهنگی با سایر شهرهای کشور به کلی متمایز است، این تمایز تا حد پیدایش یک شکاف فرهنگی عمیق پیش می‌رود که حتی از دید ناظران خارجی نیز قابل تشخیص است. این تمایزات که گاهی تا حد تباین پیش می‌رود، ویژگی فزاینده‌ای به این شهر می‌بخشد و موجب شکل‌گیری مقاومت‌ها، قطب‌ها، حاشیه‌ها و نیز اشکال فرهنگی گوناگونی در سایر نقاط کشور و در میان بخش بزرگی از ساکنان جدید این شهر می‌شود که بر مبنای احساسی نسبت به تهران می‌توان آنها را تعریف کرد. چنین وضعیتی موقعیتی پیچیده و متناقض به این شهر می‌بخشد که به‌ویژه از منظر مدرنیته قابل بحث و بررسی است؛ گویی این تباین زاده فرایند مدرنیته و گریز و تقابل آن از شهر سنتی است که با محوریت آن، ساکنین سایر نقاط کشور، موقعیت خود را نسبت به این شهر تعریف می‌کنند. در واقع، دو قطب مهم پیش‌فرض سنت و مدرنیته یا عقب‌ماندگی و تجدد که زاده احساس سطح رفاه متمایز در این شهر و شهرستان‌ها و روستاهاست، در تباینی تبلور می‌یابد و تصور می‌شود که میان تهران پیشرو در فرایند مدرنیزاسیون از سویی و دیگر شهرهای کشور که الگویی مشابه را با تأخیری زمانی طی می‌کنند، تمایزی وجود دارد. این موضوع، تهران را برای بررسی تجربه مدرنیته تبدیل به موضوعی ویژه می‌کند که علاوه بر هویت شهری

خود، نسبت به سایر شهرهای کشور نیز دارای بار معنایی بااهمیتی است. ۲. محوریت سیاسی، فرهنگی و اجتماعی تهران: تهران پایتخت ایران است و از این رو دارای محوریت سیاسی است و با مناسبات قدرت، دولت و حکومت به شکل آشکارتری مواجه می‌شود، به نحوی که در تاریخ معاصر ایران، تهران در اغلب تحولات سیاسی و اجتماعی نقشی محوری و تعیین‌کننده داشته است و به لحاظ، تاریخی ایران با تهران پیوندی تنگاتنگ یافته است. علاوه بر این، به دلیل تمرکز امکانات مادی و بودجه دولتی در تهران این شهر حکم مرجعیت اداری و تجاری را نیز دارد و در این موضوع تا حدی پیش می‌رود که نقش اسطوره تاریخی پیشرفت، ثروت و قدرت را برای ایرانیان ایفا می‌کند.

۳. تهران به مثابه مجاز مکانی: دو موردی که در بالا گفته شد یعنی خاص بودن و مرکزیت شهر در کشور، در رابطه با زمینه تاریخی و فرهنگی ایران، تهران را به مثابه یک نشانه نیز مطرح می‌کند، آنچه آن را مجاز مکانی می‌توان نامید. تهران در یک سطح، شهری به وسعت جغرافیایی خویش با ویژگی‌های بارز خود است و در سطوحی دیگر بر نشانه‌هایی چون پیشرفت، رفاه، آسایش و آزادی فردی و از سویی دیگر مسائل و مشکلات شهری دلالت دارد که همه اینها در تهران هست اما تهران نیست بلکه از آن فراتر می‌رود و بُعدی استعاری برای بیان بسیاری از ویژگی‌های فرهنگی جامعه ایرانی می‌یابد.

به عبارتی دیگر، امروزه تهران در درجه اول و قبل از هرچیز، یک شهر بسیار بزرگ است تا پایتخت. این شهر دیگر تنها متعلق به حکومت‌کنندگان نیست بلکه به ساکنان خود تعلق دارد که از تمام استان‌های کشور بدان روی آورده‌اند. از این پس، شهر و حومه‌های آن، پویایی و استقلال خاص خود را خواهد داشت. آنچه تهران را پایتخت کرده، انبوه جمعیت، پویایی اقتصادی،

فرهنگی، سیاسی و بین‌المللی آن است و نه حضور دولت در آن. تهران بزرگ، آینه تمام‌نمای ایران است (اورکاد، ۱۳۷۵: ۴)؛ بنابراین، شهر تهران، موضوعی جالب و مهم برای مطالعه و پژوهش و بهترین گزینه برای بررسی وضعیت مدرنیته در ایران است.

بعد دیگر مسئله‌ای که قصد داریم به آن بپردازیم، دریافتی از تجربه مدرنیته است که به شدت بر متن و زمینه تاریخی خود استوار است، از این دیدگاه، تجربه مدرنیته ایرانی و به طور خاص‌تر، آنچه در تهران روی می‌دهد، تنها در زمینه تاریخی خود قابل فهم و بررسی است. از این رو، تهران در این پژوهش از منظر تحولاتی که پشت سر می‌گذارد و به عبارتی حکایت ساخته و برساخته شدن تهران امروزی مورد توجه است.

برای انجام این کار نیاز به مبنایی تجربی داریم، دریچه‌ای که رو به این تجربه باز شود، رسانه‌ای که بتوان در آن مدرنیته تهرانی را دید و آن را از نزدیک لمس کرد، بستری که در زمان جریان یافته و درعین حال بتوان لحظه‌هایی از آن را ثابت کرده و به مثابه یک عکس مورد بررسی قرار داد و سپس این عکس‌ها را در کنار هم چید و بار دیگر از آنها حرکتی ساخت که این بار صامت نبوده و معنا و مفهومی جدید با بیان نظریه‌ها دارد.

در کنار رسانه‌هایی چون ادبیات و سینما که به‌ویژه مورد توجه نظریه‌های فرهنگی سنت نقد ادبی است، فضا نیز به‌خصوص در مورد تهران جالب توجه است. در این پژوهش، آن رسانه‌ای که به‌عنوان بازنمای تحولات تاریخی تهران، آنچه این شهر و مردمانش در سال‌های اخیر تجربه کرده‌اند و آنچه حامل آگاهی‌های جمعی، تجربیات تاریخی، معانی صریح و ضمنی و ابعاد هویتی شهر و شهروندان است، فضاهای شهری در نظر گرفته شده است؛ بنابراین دلایل انتخاب فضاهای شهری بدین منظور را می‌توان در عبارات زیر جمع‌بندی کرد:

۱. شهرها با فضاهای شهری‌شان تعریف می‌شوند و برای ساکنان آن معنا و مفهوم پیدا می‌کنند. این فضاها، سهم بزرگی از زندگی روزمره را در خود جای می‌دهند و از آنجاکه شهر، فضاهای مدرن را تولید می‌کند، این فضاها در تجربه مدرنیته جایگاه ویژه‌ای می‌یابند. از سوی دیگر، تحولات فضایی شهر، نماینده حافظه تاریخی شهر و بازنمای آن است.

۲. اضافه شدن بعد فضا به تاریخ‌نگاری یا آنچه میشل کوکو «ساخته شدن تاریخ با تولید اجتماعی فضا» یا «فضامندی تاریخ و پیکربندی تاریخ با فضا» می‌نامد (و در مباحث نظری به آن خواهیم پرداخت) یکی از دلایل مهم انتخاب فضاهای شهری به مثابه دریچه‌ای برای نگرستن به تحولات تاریخی و فرهنگی شهر تهران است. این تحولات در فضاهای شهری به صورتی بارزتر و صریح‌تر از سایر اشکال اجتماعی رخ داده و بیش از سایر مفاهیم قابل مشاهده‌اند.

۳. فرایند مدرنیزاسیون در فضاهای انضمامی، اتفاق می‌افتد و گاهی نسبت به مدرنیته دارای تأخر فرهنگی^۱ است، در تهران نیز فرایند مدرنیته به دلیل تحمیلی بودن، از بالا بودن و خودجوش نبودن آن، نوعی مدرنیته فضایی است که در سازه‌های مدرن بیشتر و پیش‌تر از فضاهای ذهنی و فرهنگی رخ می‌دهد.

۴. فضاهای شهری در تهران در شرایط فقدان و سانسور سایر رسانه‌ها و فضاهای بازنمایی محیط شهری، برای انجام چنین پژوهشی قابل اعتمادتراند.

انتخاب فضاهای شهری یک کلان‌شهر در بعد زمان، وسعتی می‌یابد که ضرورت گزینش از میان این فضاها را ایجاد می‌کند. در این پژوهش به

1. cultural leg

دلایل زیر فضاهای تجاری را برگزیده‌ایم:

۱. مدنی‌پور در توصیف مبدایی برای تاریخ تهران در ذیل عنوان شهری *داری بازار و یک دیوار می‌نویسد: «در سال ۱۵۵۳ (۹۶۱ هجری قمری) شاه طهماسب در این شهر بازاری احداث و دور شهر برج و بارو کشید و بدین ترتیب تهران به شهری واقعی تبدیل شد»* (مدنی‌پور، ۱۳۸۱: ۷). این عبارات، از اهمیت قابل توجه بازار تهران در پیکربندی شهر حکایت دارد، اهمیتی که در دهه‌های بعد با تأسیس و گسترش فضاهای تجاری مدرن بار دیگر در تاریخ شهر تهران تکرار می‌شود. زمانی که فضاهای تجاری جدید، شهر را در بر می‌گیرند و بار دیگر در ساخته شدن (این بار بیشتر به لحاظ فرهنگی - اجتماعی) آن نقشی به همان اندازه تعیین‌کننده ایفا می‌کنند. این فضاها، شکل طبقاتی شهر را تعیین می‌کنند، در هویت‌بخشی به شهر مشارکت می‌جویند و مرزهای جدید آن را در نقشه ذهنی شهروندان ترسیم می‌کنند. علاوه‌براین، تجربیات جدیدی را به زندگی روزمره شهروندان می‌افزایند (یا تحمیل می‌کنند) که تأثیر ویژه‌ای بر همه ابعاد زندگی آنان دارد.

۲. فضاهای تجاری در تهران واجد این ویژگی هستند که بیشتر از بسیاری از فضاهای شهری دیگر، مولودی اجتماعی‌اند. بدین معنا که، از سویی مردم قادرند تا بر آن فضاها تأثیر بگذارند و از سویی دیگر آن را به صحنه حضور، نمایش، تضاد و کشمکش و مقاومت خود تبدیل نمایند.

تحولات گسترده‌ای که در فضای شهری تهران در قرن اخیر (با سرعت شتابنده‌تر در دهه‌های نزدیک‌تر به حال) رخ داد، نقشه‌ای جدید از شهر تهران پیش رو می‌نهد که عناصر فضایی جدیدی بر آن حاکم شده‌اند. در این میان، فضاهای تجاری را شاید بتوان شاخص‌ترین این فضاها دانست. این فضاهای تجاری، در طی دهه‌های اخیر دستخوش تحولات شدیدی شدند که پیامد تغییرات جهانی و ملی گسترده‌تر بود. تغییرات روی داده در فضاهای

تجاری شهر تهران را اگر بتوان به شکل نقشه‌ای از تهران رسم کرد، بی‌تردید بیش از یک نقشه جغرافیایی خواهد بود. این نقشه، تاریخی را حکایت خواهد کرد که اگرچه به زبان آهن و سیمان است؛ اما به گوش آدمیان این شهر بسیار آشنا می‌آید و حتی شاید حدیث نفس فرهنگی ما باشد. با این مقدمه، پرسش آغازین این پژوهش، بازبینی رویدادهای اجتماعی و فرهنگی و مجموعه تغییراتی ذیل عنوان مدرنیته است که مبنای تغییرات ساختارهای فضایی - تجاری شهر تهران‌اند و نقشه‌ای تاریخی از آن را پدید می‌آورند تا به نوعی تاریخ فرهنگی شهر از منظر بازارهای آن باشد. در مرحله بعد، این نقشه تاریخی و فرهنگی مورد مذاقه نظریات فرهنگی قرار می‌گیرد تا شاید بتوان از دل آن تحلیل، تبیین یا تفسیری ارائه داد.

کتابنامه

- احمدی، بابک (۱۳۷۷)، *معمای مدرنیته*، نشر مرکز، تهران.
- احمدی، بابک (۱۳۸۶)، *رساله تاریخ (جستاری در هرمنوتیک تاریخ)*، تهران: نشر مرکز.
- اژه، مارک (۱۳۸۷)، *نامکان‌ها*، مترجم: منوچهر فرومند، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- استنفورد، مایکل (۱۳۸۷)، *درآمدی بر فلسفه تاریخ*، مترجم: احمد گل محمدی، تهران: نشر نی.
- اسمات، بری (۱۳۸۵)، *میشل فوکو*، مترجم: لیلا جوانشانی و حسن چاووشیان، تهران: نشر اختران.
- اسمیت، دنیس (۱۳۸۶)، *برآمدن جامعه‌شناسی تاریخی*، مترجم: سیدهاشم آقاجری، تهران: انتشارات مروارید.
- افشار، بابک (۱۳۸۷)، *بازخوانی فضایی انقلاب مشروطه و جریان کشف حجاب در ایران*، رساله کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده علوم اجتماعی.
- اُکس، گای (۱۳۸۶)، در «مقدمه» مقالاتی درباره تفسیر در علم اجتماعی زیرمیل گئورگ، مترجم: شهناز مسمی پرست، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- اورکاد، برنارد (۱۳۷۵)، *شهرسازی و بحران شهری در عهد محمدرضا پهلوی*، مترجم: ابوالحسن سروی مقدم، در «تهران، پایتخت ۲۰۰ ساله»، زیر نظر شهریار عدل و برنارد اورکاد، سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران و انجمن ایران‌شناسی فرانسه.

- برگر، پیتر و بریجیت برگر و هانسفرید کلنر (۱۳۸۱)، *ذهن بی‌خانمان (نوسازی و آگاهی)*، مترجم: محمد ساوجی، تهران: نشرنی.
- برمنمار، شال (۱۳۷۹)، *تجربه مدرنیته (هرآنچه سخت و استوار است دود می‌شود و به هوا می‌رود)*، مترجم: مراد فرهادپور، تهران: طرح نو.
- بهزادفر، مصطفی (۱۳۸۶)، *هویت شهر: نگاهی به هویت شهر تهران*، تهران: نشر شهر.
- پرتوی، پروین (۱۳۸۷)، *پدیدارشناسی مکان*، تهران: فرهنگستان هنر.
- تکمیل‌همایون، ناصر (۱۳۸۱)، *تاریخ اجتماعی و فرهنگی شهر تهران*، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- تولایی، نوین (۱۳۸۲)، *فضای شهری و روابط اجتماعی و فرهنگی در نامه پژوهش فرهنگی*، سال هفتم، شماره ۵.
- تی‌هال، ادوارد (۱۳۷۶)، *بعد پنجم*، مترجم: دکتر منوچهر طبیبیان، انتشارات دانشگاه تهران.
- جابری مقدم، هادی (۱۳۸۴)، *شهر و مدرنیته*، تهران: فرهنگستان هنر.
- حاجی‌حیدری، حامد (۱۳۸۸)، *آنتسونی‌گیساز: مدرنیته، زمان، فضا*، تهران: نشر اختران.
- حبیبی، محسن (۱۳۷۵)، *تحول و گسترش تهران در زمان رضاشاه*، در «تهران، پایتخت ۲۰ ساله»، زیر نظر شهریار عدل و برنارد اورکاد، سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران و انجمن ایران‌شناسی فرانسه.
- حبیبی، سیدمحسن (۱۳۸۶)، *از شار تا شهر*، انتشارات دانشگاه تهران.
- حمیدی، ملیحه (۱۳۷۶)، *استخوان‌بندی شهر تهران*، سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران، جلد دوم.
- دریفوس، هیوبرت و مارتین رایینو (۱۳۷۹)، *میشل فوکو: فراسوی ساخت‌گرایی و هرمنیوتیک*، مترجم: حسین بشیریه، تهران: نشرنی.
- رجبی، آزیتا (۱۳۸۶)، *ریخت‌شناسی بازار*، تهران: مؤسسه انتشارات آگاه.
- ریکور، پل (۱۳۸۳)، *زمان و حکایت (پیرنگ و حکایت تاریخی)*، مترجم: مهشید نونهالی، تهران: انتشارات گام نو.
- زگر، مارتین (۱۳۷۵)، *تفکیک تسهیلات خرده‌فروشی و مرکز دوقطبی شهر تهران*، مترجم: سیداحمد سیدی، در «تهران، پایتخت ۲۰ ساله»، زیر نظر شهریار عدل و برنارد اورکاد، سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران و انجمن ایران‌شناسی فرانسه.

- زیمل، گئورگ (۱۳۸۶)، *مقالاتی درباره تفسیر در علم اجتماعی*، مترجم: شهناز مسمی‌پرست، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- سوجا، ادوارد (۱۳۸۲)، *نظریه انتقادی اجتماعی* (تاریخ، جغرافیا، مدرنیته)، مترجم: شهریار وقفی‌پور، در مطالعات فرهنگی (مجموعه مقالات)، ویراستار: سایمون دیورینگ، تهران: نشر تلخون.
- فریزی، دیوید (۱۳۸۶)، گئورگ زیمل، مترجم: جواد گنجی، تهران: انتشارات گام نو.
- فکوهی، ناصر (۱۳۸۳)، *انسان‌شناسی شهری*، تهران: نشر نی.
- فوران، جان (۱۳۸۶)، *مقاومت شکننده: تاریخ تحولات اجتماعی ایران از صفویه تا سال‌های پس از انقلاب اسلامی*، مترجم: احمد تدین، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا.
- فوکو، میشل (۱۳۸۲)، *فضا، قدرت و دانش*، مترجم: شهریار وقفی‌پور، در مطالعات فرهنگی (مجموعه مقالات)، ویراستار: سایمون دیورینگ، تهران: نشر تلخون.
- کاظمی، عباس (۱۳۸۴)، *زندگی روزمره در مراکز خرید* (مطالعه موردی مراکز خرید شهر تهران، رساله دکتری جامعه‌شناسی، دانشگاه تهران، دانشکده علوم اجتماعی).
- کتاب اول شهرداری تهران (۱۳۸۸)، *نسخه الکترونیکی*.
- کریمان، حسین (۱۳۵۵)، *تهران در گذشته و حال*، تهران: انتشارات دانشگاه ملی ایران.
- کیانی، مصطفی (۱۳۸۳)، *معماری دوره پهلوی اول* (دگرگونی اندیشه‌ها، پیدایش و شکل‌گیری دوره ۲۰ ساله معاصر ایران ۱۳۲۰-۱۲۹۹)، مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران.
- گرنی، جان‌دی (۱۳۷۵)، *تحول شهر تهران در عصر ناصری*، مترجم: سیداحمد سیدی و فاطمه وثوقی‌خزایی، در «تهران، پایتخت ۲۰ ساله»، زیر نظر شهریار عدل و برنارد اورکاد، سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران و انجمن ایران‌شناسی فرانسه.
- لینچ، کوین (۱۳۸۵)، *سیمای شهر*، مترجم: دکتر منوچهر مزینی، انتشارات دانشگاه تهران.
- لینچ، کوین (۱۳۸۴)، *تئوری شکل شهر*، مترجم: دکتر سیدحسین بحرینی، انتشارات دانشگاه تهران.

- مارتین، والاس (۱۳۸۲)، *نظریه‌های روایت*، مترجم: محمد شهباء، تهران: انتشارات هرمس.
- مارتیندال (۱۳۸۴)، *مقدمه تحلیلی بر «شهر در گذر زمان»* ماکس وبر، مترجم: شیوا کاویانی، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- مارشال، کترین و گرچن. ب راس من (۱۳۷۷)، *روش تحقیق کیفی*، مترجم: علی پارساییان و محمد اعرابی، ویراستار: سیامک افشار، تهران: دفتر پژوهشهای فرهنگی.
- مدنی پور، علی (۱۳۷۹)، *طراحی فضای شهری (نگرشی بر فرایندی اجتماعی و مکانی)*، مترجم: فرهاد مرتضایی، شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- مدنی پور، علی (۱۳۸۱)، *تهران، ظهور یک کلان‌شهر*، مترجم: دکتر حمید زرازوند، شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- میرمقتدایی، مهسا (۱۳۸۵)، «هویت کالبدی شهر تهران»، *نشریه هنرهای زیبا*، شماره ۱۹، دوره ۱۹، دانشگاه تهران.
- مقتدر، محمدرضا (۱۳۷۵)، *تهران درون حصار؛ از صفویه تا آغاز پهلوی*، مترجم: ابوالحسن سرومقدم، در «تهران، پایتخت ۲۰۰ ساله»، زیر نظر شهیار عدل و برنارد اورکاد، سازمان مشاور فنی و مهندسی شهر تهران و انجمن ایران‌شناسی فرانسه.
- میلر، جی هیلز (۱۳۷۷)، *روایت*، در *ویژه‌نامه روایت و ضد روایت*، مترجم: منصور ابراهیمی، تهران: بنیادسینمایی فارابی.
- نجمی، ناصر (۱۳۶۷)، *طهران عهد ناصری*، تهران: انتشارات عطار.
- وبر، ماکس (۱۳۸۴)، *شهر در گذر زمان*، مترجم: شیوا کاویانی، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- وبر، ماکس (۱۳۸۲)، *روش‌شناسی علوم اجتماعی*، مترجم: حسن چاوشیان، تهران: نشر مرکز.
- هاروی، دیوید (۱۳۸۷)، *شهری‌شدن سرمایه (چرخه دوم سرمایه در تولید محیط مصنوع)*، مترجم: عارف اقوامی مقدم.
- Arang, keshavarzian (1988), *bazaar and state in Iran*, Cambridge university press.
- Arjmand Saied amir (1984), *the turban for the crown: the eslamic revolution in iran*, Oxfrd university press.
- Barker, chris (2004), *the SAGE dictionary of cultural studies*, London.
- Yong-Sook Lee and Brenda S.A. Yeoh (2004), *Globalisation and the Politics of Forgetting*, Urban Stud 41: 2295: SAGE.

تهیه کتاب با یکی از روش‌های زیر امکان‌پذیر است :

مراجعه به سایت انتشارات تیسّا و خرید کتاب با **۱۰ درصد تخفیف**

www.teesa.pub

مراجعه حضوری یا سفارش تلفنی :

آدرس : تهران ، دروازه شمیران ، خیابان ابن سینا ، بعد از چهارراه فخرآباد ، کوچه حاج علیرضایی
شماره ۹ ، در کوچک ، طبقه ۲ تلفن تماس : ۷۷۶۰۲۸۹۵-۷۷۶۰۲۸۹۹-۷۷۶۰۴۵۶۳-۷۷۶۰۳۷۰۳

مراجعه به مراکز پخش :

ققنوس : میدان انقلاب ، خیابان منیری جاوید ، کوچه مبین ، شماره ۴
تلفن : ۶۶۴۰۸۶۴۰-۶۶۴۶۰۰۹۹
کسترش : خیابان دماوند ، خیابان سازمان آب ، کوچه چهارم غربی ، شماره ۲۸
تلفن : ۷۷۳۵۰۵۹۸
آثار : خیابان انقلاب ، خیابان ۱۲ فروردین ، خیابان شهدای ژاندارمری
تلفن : ۶۶۴۶۱۸۹۳-۶۶۹۵۲۲۹۱
جنب اداره پست ، شماره ۹۵
فرمنگ : خیابان انقلاب ، خیابان لبافی‌نژاد ، نرسیده به تقاطع کارگر ، شماره ۲۶۶ ، واحد ۵
تلفن : ۶۶۴۸۲۱۵۰
کتاب آوران : خیابان کارگر جنوبی ، کوچه شعله ور ، شماره ۱۶ ، طبقه دوم
تلفن : ۶۶۹۱۰۸۴۴-۶۶۹۲۴۰۲۲

انتشارات تیسّا

- آدرس : تهران ، دروازه شمیران ، خیابان ابن سینا ، بعد از چهارراه فخرآباد ، کوچه حاج علیرضایی ، شماره ۹ ، در کوچک ، طبقه ۲
- تلفن تماس : ۷۷۶۰۲۸۹۵-۷۷۶۰۲۸۹۹-۷۷۶۰۴۵۶۳-۷۷۶۰۳۷۰۳
- www.teesa.pub
- iteesa@mail.com

The Experience of Modernity

through a Narrative of Development Commercial

spaces of Tehran

شاید شروع به اندیشیدن درباره مدرنیته، پرسش از لحظه آغاز رویارویی ما با آن باشد؛ اینکه کی و کجا دریافته‌ایم که شرایط متفاوتی را تجربه می‌کنیم؟ نخستین خاطرات جمعی ما درباره مدرنیته در کدامین لحظه‌ها و با کدامین پدیده‌ها نقش بسته است؟ در این نوشتار پژوهش‌محور، رویکرد جدیدی نسبت به تحولاتی از نوع مدرنیته ایرانی آزمون می‌شود. در این رویکرد، تحولات و تغییرات فضاهای شهری، بیانگر نوع و میزان تأثیرگذاری اندیشه‌های مدرنیستی در شهر تهران است. بر این مبنا، تهران از زمانی که تبدیل به یک شهر می‌شود، بستر تاریخی تحولاتی قرار می‌گیرد که امکان روی دادن مدرنیته و تجربه همگانی آن را فراهم می‌کند.

انتشارات سپاس

۷۰۰۰ تومان